

Отже, смертна кара як вища міра покарання залишається одним з найскладніших питань ісламського права. Встановлена шариатом за визначені категорії злочинів, ця кримінально-правова санкція не може бути скасована рішенням державних органів. Разом з тим, високий тягар доведення та жорсткі вимоги до доказової бази, які також встановлені ісламськими нормами і не підлягають перегляду, обмежують можливість її широкого використання. Активне застосування смертної кари на сьогоднішній день залишається здебільшого в теократичних країнах (Саудівська Аравія, Іран).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бехруз Х. Классическая концепция исламского государства и ее современная интерпретация. *Актуальні проблеми держави та права*. 2012. № 64. С. 54-62.
2. Бехруз Х. Релігійні та світські норми в правових системах ісламських держав. *Порівняльне правознавство*. 2012. № 3-4. С. 120-129.
3. Мамедов Ю. Ісламське кримінально-процесуальне законодавство: питання прав людини. *Грані*. 2020. № 10. С. 47-57.
4. Бехруз Х. Исламские и западные правовые традиции: ценностный подход. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2015. № 15. С. 150-160.
5. Ковальчук С.О. Речові докази в кримінальному процесуальному законодавстві й доктрині кримінального процесу країн мусульманської правової системи. *Право і суспільство*. 2016. № 5. С. 168-173.
6. Доклад: Смертная казнь в 2019 году. URL: <https://eurasia.amnesty.org/2020/04/21/doklad-smertnaya-kazn-v-2019-godu-saudovskaya-araviya-postavila-pechalnyj-rekord/>.
7. Только в прошлом году в Иране казнили по меньшей мере 280 человек – доклад ООН. URL: <https://news.un.org/ru/story/2020/10/1388022>.

УДК 340

Шикір Д. О.

*здобувач другого (магістерського)
рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право»,
Навчально-науковий інститут права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ПРАКТИКИ

Актуальність теми, яку порушує дане есе, очевидна, оскільки захист прав та свобод людини та громадянина є важливим завданням для будь-якої демократичної держави. В умовах воєнного стану, коли держава має право обмежувати деякі права людей, особливо важливо, щоб вітчизняне та міжнародне законодавство гарантували людям дотримання їх найголовніших

прав та захист в разі їх порушення.

На сьогоднішній день в світі існує багато нормативно-правових актів, які гарантують дотримання основоположних прав людей. Україна ратифікувала більшість з них, що стало основою для прийняття Конституції та Законів України з захисту та гарантування прав людини та громадянина.

Проблема обмеження прав та свобод громадян нерозривно пов'язана з концепцією воєнного стану. В разі загрози національній безпеці або життю громадян, введення режиму воєнного стану призводить до зміни порядку та правил, що існували раніше. В умовах воєнного стану може спостерігатися збільшення військової та правоохоронної діяльності, що може призвести до обмеження прав і свобод громадян.

Законодавство передбачає, що воєнний стан може бути оголошений на території всієї держави або окремих її частин у разі наявності певних обставин. Так, воєнний стан може бути оголошений в разі збройної агресії проти України, в разі загрози національній безпеці, в разі повстання, терористичного акту або надзвичайного стану, які загрожують життю та здоров'ю громадян [1, 2].

У воєнний час деякі права та свободи громадян можуть бути обмежені. Проте, ці обмеження мають бути обґрунтовані і не повинні перевищувати необхідних меж для забезпечення національної безпеки та захисту життя та здоров'я громадян. Законодавство повинно забезпечувати максимальний рівень захисту прав та свобод громадян навіть у воєнний період.

Зокрема, національне та міжнародне законодавство передбачають, що під час воєнного стану заборонено будь-яке насильство, зокрема тортури, нелюдське або принижувальне поводження з особами, що знаходяться під контролем влади. Також, згідно з міжнародним правом, військові не мають права вимагати від громадян виконувати нелегальні дії або виконувати нелегальні розпорядження, такі як знищення майна, якщо це не є необхідним для виконання їх військових обов'язків.

Також, законодавство повинно забезпечувати захист від незаконних арештів, затримань та безпідставного ув'язнення.

Правовий режим воєнного стану – це такий стан, за якого наявні випадки, коли національна безпека, державний суверенітет або життя громадян знаходяться під загрозою. У такому випадку правила та порядок, що діяли раніше, можуть змінитися, а деякі права та свободи громадян можуть бути обмежені [2].

Під час воєнного стану можуть бути обмежені деякі права і свободи, зокрема: на свободу; на свободу думки та вираження своїх поглядів; на трудову діяльність та вільний вибір професії; на охорону здоров'я; на освіту та наукову діяльність; на недоторканість житла та інше [1].

Однак, Конституція України передбачає, що такі обмеження можуть бути здійснені лише в обмеженому обсязі, якщо це необхідно для захисту держави.

Проте, важливо зауважити, що воєнний стан не означає повної скасування прав та свобод громадян. Конституція України та міжнародні правові акти гарантують громадянам деякі мінімальні права та свободи, які не можуть бути обмежені.

Так, право на життя, право на недоторканість та право на захист від поганого поводження з боку влади.

У практиці також виникає питання про відповідальність за порушення прав громадян. Конституція України передбачає, що громадяни мають право на захист своїх прав у суді, а також на компенсацію шкоди, заподіяної діями влади в умовах воєнного стану.

У підсумку, можна сказати, що вітчизняна практика обмеження прав громадян в умовах воєнного стану відповідає вимогам Конституції України та міжнародних правових стандартів. Однак, важливо забезпечити, щоб обмеження були обґрунтовані і відповідали національним інтересам та забезпечували мінімальний рівень прав громадян.

Згідно з міжнародними правовими стандартами, обмеження прав громадян в умовах воєнного стану мають бути обґрунтовані, необхідні та пропорційні до мети, яку необхідно досягти. Міжнародні стандарти також передбачають, що найбільш обмежуваним правом в умовах воєнного стану є право на життя.

У різних країнах світу існують різні підходи до обмеження прав громадян в умовах воєнного стану.

Наприклад, у Сполучених Штатах Америки відомий Конституційний акт 1942 року передбачав обмеження прав на свободу слова, друку та сходження на вільний простір з метою забезпечення національної безпеки. У США також існує "Закон про захист національної безпеки" (National Security Act), який передбачає обмеження прав на особисту свободу та захист приватності для забезпечення національної безпеки.

У країнах Європейського Союзу обмеження прав громадян в умовах воєнного стану мають бути обґрунтовані, пропорційні та необхідні для забезпечення національної безпеки. Крім того, країни Європейського Союзу мають дотримуватись європейських стандартів прав людини.

Однак, незважаючи на різні підходи до обмеження прав громадян в умовах воєнного стану в різних країнах світу, важливо забезпечити дотримання міжнародних правових стандартів та захист прав та свобод громадян.

Важливим механізмом захисту прав людини в умовах воєнного стану є система нагляду та контролю за діяльністю військових, правоохоронних та інших державних органів. Наприклад, в Україні таким органом є Верховна Рада України, яка здійснює парламентський контроль за діяльністю уряду та інших державних органів в умовах воєнного стану.

Важливо, щоб такі органи були незалежними від влади та мали достатні повноваження для забезпечення захисту прав людини.

Крім того, важливою складовою системи захисту прав людини в умовах воєнного стану є роль громадськості та неурядових організацій. Вони можуть здійснювати моніторинг та контроль за діяльністю військових та інших державних органів, надавати правову допомогу та підтримку жертвам воєнного конфлікту та висувати пропозиції щодо покращення законодавства та практики захисту прав людини.

Отже, вимушені обмеження прав людини в умовах воєнного стану є необхідними для забезпечення національної безпеки та захисту національних

інтересів. Проте, такі обмеження повинні бути обґрунтованими, пропорційними та необхідними для досягнення цілей, а також повинні бути забезпечені механізмами контролю та захисту прав людини. Важливо, щоб такі обмеження не порушували основних прав людини та не призводили до безпідставних страждань та проблем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28.06.1996 року № 254/96 ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року № 389-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250.

УДК 340

Ярмусь М. І.
*судовий експерт сектору
Дактилоскопичних досліджень
відділу криміналістичних
видів досліджень*

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

Порушення прав людини - це дії або бездіяльність, які порушують основні права, які має кожен індивід від дня свого народження. Ці права включають право на життя, право на свободу від насильства та свободу від дискримінації і свободу від катування, право на свободу віросповідання, право на освіту, право на свободу слова, право на свободу зібрань та багато інших прав.

Порушення прав людини можуть бути заподіяними як діями державних органів так і приватних осіб. Ці дії можуть бути відкритими або прихованими, але в будь-якому випадку вони викликають страждання і несправедливість для людей, які їх відчувають.

Важливо, щоб права людини захищались і підтримувались на рівні держави і міжнародної спільноти. Кожна країна має свої закони і міжнародні договори, які забезпечують захист прав людини. Всім повинні дотримуватись цих прав і боротись проти порушень прав людини в будь-якій їх формі [1].

Сучасна глобалізаційна хвиля породила безліч актуальних проблем, які загострили старі та спричинили нові суспільні протиріччя, найгостріші з них – це глобальний економічний, соціальний та військовий диспаритет між розвинутими державами і країнами «наздоганяючого розвитку» [4].

Глобальна турбулентність прав людини відображає складну і незрозумілу ситуацію, коли права людини порушуються у світі через різні глобальні проблеми та кризи. Ці проблеми можуть включати глобальні конфлікти, зміну клімату, бідність, економічну нестабільність, міграцію, пандемії та інші проблеми. Вона може мати значний вплив на права людини,